

„Andre sako manuš ko hin la?ho lavutaris hin peskere fogáša, peskeri fantazija...”

(Každý ?lov?k, který je dobrý muzikant, má svoje hudební ozdoby, svoji fantazii.)

Primáš Eugen Horváth, zvaný Janko, pocházel ze starého romského hudebnického rodu. Narodil se za války v obci Nálepko (historicky byl p?vodní název Vondriš, romsky *Vondriš?a*) na Slovensku, kde byl jeho otec Ondrej Horváth primáš rodinné kapely a hudebníkem byl i d?da Jožu Horváth. N?kolik let po konci války se rodina Ondreje Horvátha p?est?hovala za prací natrvalo do Brna. Malý Janko začal hrát na housle v sedmi letech ještě na Slovensku a ve h?e dále pokračoval i v novém domov?. Velký hudební talent houslisty Janka Horvátha se brzy spojil s jeho mimo?ádnou citlivostí nejen k hudb?, ale také k lidem – postupn? se stal uznávaným primášem rodinné cimbálové muziky Horváthovci. Tato kapela od 60. let minulého století pat?ila k nejuznávan?jším interpret?m romské lidové hudby v ?eskoslovensku. Krom? houslí, které byly jeho životní láskou, hrával v kapele p?íležitostn? na violu. Postupn? se také nau?il tyto a další hudební nástroje opravovat.

Horváthovci s primášem Jankem po více než t?icet let pat?ili k nevýrazn?jším tradi?ním romským kapelám u nás a pozornost jim v?noval ?eskoslovenský rozhlas a televize. V rozhlasovém a televizním archivu nám z?stalo zachováno n?kolik záznam?, z nichž asi nejstarší je televizní film „Rom hraje, zpívá, tan?í“ (?ST, Studio Brno, 1971) — kde je v dramaturgii této hudební p?ehlídky imponující finále, ve kterém mladý Eugen Janko Horváth hraje prim v improvizovaném uskupení všech zú?astn?ných kapel. Horváthovci (oficiáln? zvaní Cimbálova muzika Eugena Horvátha) dlouhodob? spolupracovali i s Brn?nským rozhlasovým orchestrem lidových nástroj? a dalšími folklórními hudebními t?lesy. Krom? ?ady televizních a rozhlasových po?ad? m?žeme Horváthovce slyšet na LP deskách „Romové hrají a zpívají“ (Supraphon, 1972), „Upre Roma“ (Supraphon, 1990), „Romský folklór I — III“ (Romart, Interunie, 1990), dále na CD „Gypsy folk music“ (Romart, 1990) a „Cikánský plá?“ (Supraphon, 1992). Kapela Eugena Horvátha m?la okruh zp?vák?, s nimiž úzce spolupracovala. Byli to nap?. Emilie Machálková, Irena Bikárová, Valerie Bucha?ová, Zlatica Poulí?ková nebo Gejza Vagai.

Eugen Horváth byl spole?n? s kapelou p?edevším p?edstavitelem p?vodní staré hudební vrstvy romského folkloru slovenských Rom?, ?áste?n? však také stylu ma?arských Rom?. Své hudební um?ní p?enesl také na své d?ti. Postupn? p?edával primášské žezlo svému nadanému synovi Milanovi, pod jehož vedením (i názvem) se dodnes Horváthovci prezentují. Muzikantské vlohы zd?dili také synové Eugen (kontrabas) a Petr (cimbál), dcera Lenka je zp?va?kou rodinné kapely. Takto rodinná kapela nahrála v roce 2004 p?ípravu na budoucí CD „Zapomenuté tóny“, které pak pozd?ji (2014) vydalo Muzeum romské kultury (v Brn?).

Na všech existujících nahrávkách je charakteristické práv? to, že „Horváthovci“ nechť?jí na tradi?ní romskou hudbu zapomenout, a nenechají na ni zapomenout. Když se na Centrálním h?bitov? v ?íjnu 2014 Brno s Eugenem „Jankem“ Horváthem lou?ilo, provázelo jej spolu s jeho rodinou na poslední pozemské cest? mnoho lidí: znali jej jako prvot?ídního houslistu, primáše, výjime?ného um?lce, dobrého a laskavého ?lov?ka, vzácnou osobnost.

Zdroj: Závodská, M. Eugen Horváth, *Bulletin Muzea romské kultury*, 23/2014, s. 90-91.

Video: Tanec z Banatu / Variace na Avka kamav mra pirana (Mam svou milou tak rad) / Variace na De mange (Dej mi)

Sou?ást CD Cikánský plá? (Supraphon, 1992) v podání romského souboru z Brna, ?ízený primášem Eugenem (Jankem) Horváthem. Zve?ejn?no na youtube.